Ч. 134 (14.383). Львів, четвер 18. червня 1936. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504.060. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло". Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Четвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Підготова протилетунської оборони СССР.

МОСКВА, 17. 6. ПАТ. У органі „Оссоавіахіму", „На сторожі" голова ради протигазової оборони СССР Беліцкий стверджує, що цього року було у пляні підготовити коло 3.000.000 членів та коло 100.000 інструкторів. До 1. травня ц. р. підготовили 1,450.000 членів та 30.000 інструкторів. Разом має союз протилетунської та протигазової оборони 2.800.000 членів та 66.000 інструкторів.

Становище британських доміній до санкцій.

ЛЬОНДОН, 17. 6. ПАТ. Мін. Іден відбув нараду з високими комісарями доміній у Льондоні, щоб познайомитися зі становищем домініяльних урядів до справи санкцій. **Австралія домагається рішуче припинення санкцій,** бо через них у великій мірі втратила обемистий італійський ринок на свою бавовну. **Проти санкцій висловилася також Канада і Нова Зеляндія, лише Південно-африканська Унія має ще деякі застереження.**

З огляду на те слід сподіватися, що брит. уряд рішиться припинити санкції; завтра мін. Іден присвятить цій справі промову у палаті громад.

ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ ЗА АБІСИНІЄЮ.

ЛЬОНДОН, 17. 6. ПАТ. Товариство приятелів Абісинії зложило прем. Болдуінові меморіял з домаганням не визнати анексії Абісинії та перевести подібне рішення у Лізі Націй, а крім того загострити санкції.

ФРАНЦУЗИ ПРОТИ САНКЦІЙ.

ПАРИЖ, 17. 6. ПАТ. Протисанкційний комітет збирає підписи під петицією, яку представлять прем. Блюмові та мін. Дельбос перед виїздом до Женеви.

НОВИЙ БРИТІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР.

ЛЬОНДОН, 17. 6. Райтер. Віцеміністра закорд. справ Стенсона заіменували першим комісарем (міністром) публичних робіт на місце Гора, що обняв теку кольоній.

Французький страйк у цифрах.

ПАРИЖ, 17. 6. ПАТ. За два минулі дні в паризькій промисловій окрузі вернулося до праці коло 200.000 робітників. Тепер ще страйкує 60.000 робітників, з того у транспортовому промислі 800, у конфекційному 2.750, у харчевому 3.420, у пристані та доках 4.000, у малярському промислі 4.000, у хемічному і фармацевтичному 4.168, у металюргічному 6.125, у товарових домах 32.000, у дрібних підприємствах 3.700.

ПАРИЖ, 17. 6. ПАТ. В Руені пристаневі, металеві та хемічні робітники вернулися до праці, зате в Бордо страйк поширився і на деревний промисл.

СТРАЙК У МАРОКУ.

КАЗАБЛЯНКА, 17. 6. ПАТ. В одинокій мароканській цукроварні у Казаблянка вибух окупаційний страйк; застрайкували також робітники підприємства сталевих конструкцій. Страйк обняв також місточко Корібга, заселене 5-ма тисячами робітників копалень фосфатів. Страйкарі заняли електрівню та самоходові гаражі — зрештою хід страйку спокійний.

І В АЛЬЖИРІ.

ПАРИЖ, 17. 6. ПАТ. Страйк перекинувся на Альжир, обхоплюючи металюргічний, будівельний та скірний промисл; також у інших ділянках робітництво домагається підвишки платень. По деяких селах дійшло до заворушень тому, що агітатори старалися зорганізувати страйк рільних робітників. На домагання 30-х війтів органи безпеки інтервенювали, арештуючи чимало осіб.

ДЕМОНСТРАЦІЇ У ЛІЄЖІ.

БРЮССЕЛЬ, 17. 6. Бельга. У Лієжі страйкарі зорганізували похід, але жандармерія розігнала їх та привернула спокій. В інших місцевостях ніяких інцидентів не було. У Ля Мовіер страйкують всі металеві фабрики.

ДЕ ЛЯ РОК ЗАПОВІДАЄ ВИСТУП.

ПАРИЖ, 17. 6. ПАТ. Полк. Де ля Рок заповідає у відозві, що організація „Круа де Фе" починає політичну акцію.

В Танжері привернули лад.

КАЗАБЛЯНКА, 17. 6. ПАТ. Влада Танжеру розвязала міжнародне робітниче товариство, яке організувало терористичні та саботажні акти і депортувала до Еспанії 13-ох агітаторів. Крайним елементам не пощастило їх відбити ані зорганізувати протестаційного страйку. Щойно тепер запанував у Танжері спокій.

НЕ ХОТЯТЬ ЛІКВІДУВАТИ ХАОСУ.

МАДРИД, 17. 6. ПАТ. Парлямент відкинув внесок провідника католицької „людової акції" Хіля Роблеса, щоб уряд енергійно здавив революційну анархію в краю. 207-ома голосами висловив людовий фронт довіря урядові — права опозиція покинула салю нарад.

Загострення в Палестині.

ЄРУСАЛИМ, 17. 6. ПАТ. Араби приготовлюють на нині демонстрації, щоб пошанувати память 3-х арабів покараних смертю підчас заворушень 1930 р. Жиди евакували старі дільниці.

ДО КОНЦЕНТРАЦІЙНОГО ТАБОРУ.

ЄРУСАЛИМ, 17. 6. ПАТ. Дальших 15-ох арабських провідників заслали до концентраційного табору в Сарафанд.

Девізові обмеження в Абісинії.

АДІС АБЕБА, 17. 6. ПАТ. Влада заборонила від нині вивіз вартісних паперів і девіз та усталила курс талярa на 5 лірів.

ЧОЛОБИТНЯ АБІС. ВОЖДІВ.

АДІС АБЕБА, 17. 6. ПАТ. У пров. Шоа зложив італ. владі чолобитню Ліду Кордофа, у пров. Тігре — один кавясмач з трьома баламбарами та 26-ма войовниками. 7. і 9. ц. м. у кількох більших містах місцеві нотаблі підписали акти підданства на публичних зборах.

В цьому місяці не забуваймо про стрілецькі могили й українських інвалідів!

„Хвилюючі поголоски про переговори з українцями..."

Львів, 17. червня 1936.

„Звіонзек Офіцерув Резерви" це одна з найповажніших суспільних, навіть станових, навіть військових, польських організацій, остільки впливова організація, що в її рядах перебувають чейже люди, що займають найчільніші становища в державі, і що вона — поруч із Звіонзком Легіоністів — найбільш зближена до військових кол. Тому не диниця, що на зїздах тієї організації бувають представники цивільної і військової влади. І не диниця, що на цьогорічному зїзді польського союзу резервових старшин у Львові був і урядуючий віцевоєвода Сохацький і командант ДОК VI. ген. Літвінович, президент міста, і городський віцестароста і численні представники ріжних ресортів влади. Очевидно, що зїзд заманіфестував свій проурядовий характер відповідними окликами та привітними телеграмами. Після того пішла ділова праця по 6-ти комісіях, яка закінчилася прийняттям низки резолюцій.

Ясна **річ, що на першому** місці серед тих резолюцій стоїть голосна нині у Польщі справа оборони. Зїзд проголосив „польську готовість реалізувати висунене начальним вождом гасло оборони краю, яке стане тією властною ідеєю польського громадянства, що спонукає до тривкого зіспоєння всіх сил народу та стане дорогою до виходу з теперішніх господарських відносин". Слушно і льогічно з цією резолюцією вяжеться чергова — проти комунізму. Але слухаймо далі: далі чуємо резолюцію під адресою польських послів і сенаторів із східно-галицьких земель, щоб вони „*витворили комплекс засобів, які успішно протиставились би переходові землі у південно-східних воєвідствах у непольські руки*". Окрема резолюція торкається ще спеціяльно національних справ, конкретно, справ польсько-українських. Читаємо про це буквально у польських газетах („Вєк Нови", „Дзєннік Польскі") теж:

„...Одна з точок резолюцій торкається національних справ *на тлі хвилюючих поголосок про переговори з українською національно-демократичною партією* і домагається освідомлюючої акції для *привернення польському народові назад зрутенізованих мас та урядового спростування хибних метрик, пляну нової поселенської акції цілими кольоніями* („осадами") при селекції поселенців..." Є ще там резолюції про будову костелів, польських шкіл і т. д. Наприкінці є вимога „політики сильної руки".

Здається, що ідеольогічно-політичне обличчя того останнього львівського зїзду не підлягає вже ніякому сумнівові. Що правда, не можемо ніяк второпати, як уявляють собі члени того зїзду організацію оборони держави, коли тут же проголошують тези, які кількамільйонове українське населення у прикордонних воєвідствах мусить мобілізувати на протипольській платформі. Як можна казати про „польську готовість до реалізації гасла оборони краю" та реалізувати те гасло повнками до кольонізації східно-галицьких

спавперизованих і перелюднених земель імпортованим елементом. й обуреними окликами проти того, щоб місцевий український селянин міг на законній дорозі побільшити своє карлувате господарство (з якого не може вижити) з того запасу землі, до якого має святе право поту! Не розуміємо цього способу думання авторів тих резолюцій, зате розуміємо знаменито одно: навіть ті польські орґанізації, які стоять на проурядовому становищі та находяться у сфері беззастережних впливів керманицьких польських державних чинників, — *манїфестують сьогодні своє протиукраїнське становище.* У присутности представників цивільної та військової влади зїзди висловлюють у формі спеціяльних резолюцій „схвилювання“ з приводу „поголосок про переговори“ з провідною українською політичною партією. Не радість, не вдоволення, підтримане арґументами потреб оборони краю, — лише „схвилювання“. І те схвилювання таке, що висловлюється у низці вимог, які безпосередньо звернені проти найболючіших позицій української національної, ба навіть просто фізичної екзистенції!..

Рік тому ті самі польські суспільні орґанізації (не знаємо, чи якраз Звйонзек Офіцерув Резерви, але напр. льокальні Стшельци і ін.) оголошували збірні відозви до польського населення, щоб воно голосувало на спільні польсько-українські листи та „витали“ виборчий компроміс, як мало не початок нової епохи в історії двох народів. Ті самі орґанізації взивають сьогодні польських послів і сенаторів, що вийшли зі спільних лист і ніколи при іншій виборчій практиці не дісталиб у цих округах мандатів, тих польських послів і сенаторів, які походять з округ з більшістю українського населення і самі орґанізували спільну реґіональну ґрупу, — щоб вони тепер орґанізували „комплекс засобів“ проти права українського автохтонного населення набувати землю!

Пан Клявдіюш Грабик, безумовно під враженням того львівського зїзду, бо зараз у черговому числі „Дзєнніка Польского“, висловлює свою радість, що його „поради“, щоб з реформами у користь українців „не спішитись“, — найшли послух і що „нічого не діється“. І за цей минулий рік, в якому „нічого не діється“, пішла й далі ще інтенсивна мобілізація польського громадянства *проти всякого порозуміння з українцями.* Бож порозумінням не можна назвати стан, в якому українці мають з приємною усмішкою приглядатись видовищу, як на зборах, в яких беруть участь найвищі представники місцевої влади, падуть резолюції про кольонізацію! „Терпеливість і методу вичікування“ поручає п. Грабик в органі, залежному від урядових чинників, вказуючи як арґумент проти „уступок“ у користь українців („уступками“ називається частинний зворот колишнього українського стану посідання) — радикалізацію настроїв українських мас. „Польське громадянство не живе тільки словами українських парляментаристів... Вогнища задразнення діють постійно і тривко по стороні українській...“ І тому.. зїзди санаційних орґанізацій рішають потребу „сильної руки“, опертої на кольонізації. Очевидно: кольонізація і „сильна рука“ це знаменитий засіб для примирного настроювання українських мас...

Українські маси реаґують на таку тактику польського громадянства радикалізацією, яка дійсно не підлягає ніякому сумнівові. Бо кожна акція викликує реакцію. Коли польське громадянство рахує, що громадянство українське буде приглядатись таким зїздам байдужо і реаґувати на них лише декламаціями про потребу згідливости двох народів для вищих цілей, — то може у цьому грубо розчаруватись.

ік.

ПЕРЕД РЕВІЗІЄЮ ЛИТОВСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ.

РИГА, 17. 6. ПАТ. Як подає ковенський часопис „Явнзкас Зініос“, першим завданням нового лит. парляменту буде: опрацювати проєкт нової конституції та змінити закони дотично цивільного стану; в цій останній справі слід очікувати рішучого спротиву духовенства.

ПРОТИЯПОНСЬКИЙ КУРС У КАНТОНІ.

КАНТОН, 17. 6. ПАТ. Кант. уряд рішучо відкинув домагання япон. консуля зліквідувати протияп. акцію в Півд. Китаю.

Зїзд німецьких правників у Ляйпціґу.

(Від власного кореспондента в Берліні).

В осідку Найвищого Суду Німеччини Ляйпціґу відбувся від 16.—19. травня ц. р. зїзд німецьких правників, що був рівночасно пятим зїздом Союзу Націонал-соціялістичних Німецьких Правників (Бунд Нац. Соц. Дойчер Юрістен). Орґанізацію ту заложено в 1928 р. як товариство правників-членів Націонал-Соц. Роб. Партії. Провід і орґанізацію німецького правничого стану поручив тоді А. Гітлер теперішньому міністрові Фр. Франкові, якому в часі цьогорічного зїзду надано титул „райхсрехтсфірер“. Під теперішню пору має Союз 85.000 членів і є найбільшою орґанізацією правників не тільки в Німеччині, але в цілому світі.

З нагоди Зїзду змінено вживану дотепер міжнародню назву „юрист“, що є походження римського на чисто німецьку назву „Рехтсварер“ — сторож права. Зміна назви символізує намагання змінити підстави права згідно з програмою державної партії, що домагається „заступити римське право, яке служить матеріялістичному упорядкуванню світа загальним німецьким правом“.

Узасаднюючи зміну назви говорив міністер Франк в одній із своїх промов: „Більш як перед триста літами прийшли до Німеччини перші юристи. Тодішні докторес юріс принесли зі собою чуже право, проти якого бореться Нац.-Соц. Роб. Партія. Нині ми значно віддалилися від юристів, що належать до тої школи. Ми хочемо бути оборонцями права й хочемо тим так зблагороднити поняття юриста, так його скріпити і так очистити, щоб відродити поняття „рехтсварер“... „Ми маємо историчну місію дбати про те, щоб імя вождя перейшло до вічности, також як представника справедливости“.

В третій Німеччині це другий зїзд правників. Перший відбувся три літа тому теж у Ляйпціґу; на тому зїзді установлено напрямні лінії нового німецького права. Ціллю цьогорічного зїзду було дати огляд того, що з наміченого вже зробили, а що ще лишається. „Що зроблено на полі законодавства в тих трьох літах, — то це тільки ті частини законодавства, що — говорив міністер справедливости д-р Ґіртнер найменше годилися з нац.-соц. способом думання й які зараз і безпосередньо треба було прикласти до нового способу думання й нового відчування“.

Взагалі з наукових відчитів та з численних промов високих державних та партійних достойників — як Ґеббельс, Франк, Гесс, Ґіртлер і ін. пробивалось намагання шукати та давати підставу до нових доріг у німецькому законодавстві. Закони повинні бути не збіркою незарушних понять і правил, а повинні безпосередньо лучитися з життям народу. Суддя, якщо він має бути народнім суддею, не повинен бути вузьким юристом, а в першій мірі людиною та членом суспільности. Ось слова з кінцевої промови міністра Франка, характеристичні для теперішнього способу думання: „Німецьке право знову визволило свою голову, а його крицеве горде обличчя світить над твором наших днів як святочний символ незнищальної сили нашої германської культури. Ідеалізм приняли ми в німецькому праві як ціль і методу. Тому поняттю права великому й малому надали ми тавро місії: по всі часи бути на послугах нашого народу“.

З другого боку загально підкреслювали звязок права з партією і державою. „Кожне право — говорив Гесс — є політичною діяльністю. З духа і з історії даної держави мусить суддя видавати присуди. Абстрактне право вчених, яке буяє в хмарах і не має ґрунту під ногами, в практиці не повинно існувати“. Правник при рішенню кожної справи повинен ставити собі питання: Як поступив би в тій справі вожд? Чи його рішення згідне з націонал-соціялістичним сумлінням народу?

На зїзд прибуло коло 30.000 правників з усіх сторін Німеччини. Відкриття і замкнення відбулося в величезній галі на виставовій площі технічних ляйпціґських торгів. В неділю вранці зібралися учасники, упорядковані за округами, на величезній площі Августа, щоб перейти вулицями міста перед будинок Найвищого Суду. Незвичайний порядок робив таке враження, що бачимо не 30 тисяч вільних людей у ріжнім віці і на ріжних становищах, а здисциплиновану армію. Орґанізацію зїзду, плянову й обдуману до найменших дрібниць, можна було тільки подивляти.

ГУЦУЛЬСЬКІ ГАРАЗДИ.

Помічення і міркування.

I.

Гуцульщина — розкішна країна диких гірських краєвидів, туристичних плаїв і лещетарських теренів, преґарний верховинський шмат землі, заселений ґордим верховинським племям з усією його благородною традицією і барвистим побутом, — доставляє в останніх часах чимало актуальної тематики для публіцистичних міркувань нашої і чужинної преси, і перестає бути тільки екзотичним сюжетом творчости нашого та чужинного мистецтва та письменства.

У парі з зацікавленням гуцульською верховиною і її людом — іде жива **пропаґанда кліматично-туристичних її вартостей.**

І гамірно літом на Гуцульщині. Хмарою зїжджаються туди літники, туристи, принагідні дослідники „екзотичного“ фолькльору, — а за ними тягнуться вантажні вози всяких міських підприємців, перекупнів, ремісників, крамарів — тощо (здебільша неарійського роду) та вміло експльоатують літнисько-туристичні можливости гуцульського терену. І коли товчок до пропаґанди Гуцульщини вийшов із бажання матеріяльної допомоги бідним верховинцям, — то досвід виказав, що інтенція розминулася з практичними наслідками.

Орґанізація літнищ пішла по напрямних повної **самовистарчальности міського елементу** і гейби свідомо поминула існування місцевого населення. Попросту китайським муром безсердечної байдужности відмежувались літнища від гуцульського села, а це останнє, бідне гуцульське село осталося хіба фолькльорним предметом нешкідливого зацікавлення і — людським резервуаром для дрібніших послуг літникам. Відома річ — літники й туристи дають заробити чимало грошей, — але гроші ці замість у гуцульські руки правних власників землі йдуть у кишені спритних підприємців та ріжних кліматичних урядів. Усі найважніші й рентовні роботи виконують зайшлі люди, — а для місцевого населення лишаються нужденні зарібки пансіонних наймитів, клункових носіїв, водоносів і візників. Навіть у цьому ділі зустрічаються гуцули з обмеженнями. До клунків допускають лише „нумерових“ залізничих носіїв, яких поручає повітовий „Стшелец“, а візникарство здебільша у руках міських жидівських візників, що приїжджають сюди за своїми клієнтами. Лише до помочі добирають собі вони гуцульських хлопчаків — для фірманування. Для гуцулів остається хіба достава ягід, — ну й прошацький „промисл“. Навіть під оглядом запотребування на гуцульське мистецьке виробництво — виказують літники дивовижну самовистарчальність. Їх невибагливий естетичний смак заспокоюють — крамнички з фабричною тандитою, що шаблоново імітує народнє виробництво. А тимчасом правдиві гуцульські мистці вистоюють зі своїми вартісними виробами при людних хідниках.

Звідси на Гуцульщині дальше нужда і голод. Туристичне зацікавлення і сезонова фреквенція у гуцульських літнищах дуже мало користи принесли тамошнім селянам. Побіч отих згаданих дрібних послуг і може збільшеного збуту молока (навіть і тут зустрічаються гуцули з конкуренцією, бо побіч своїх молочарень, як Маслосоюзні крамниці в долині Пруту, — зустрінеге там уже „Малопольскі Звйонзек Млечарскі“ й жидівську „Хему“) — гуцули більше не користають від літників. Хіба ті багатші, що мають гарні хати й можуть їх за кількадесять золотих віднаймити. Самі йдуть тоді жити до тісної комори, яка так під оглядом гігієни, як і вигоди робить жахливе враження і пригожа радше для скоту, ніж для людей. Автім на гуцульські, звичайно мало охайні хати, попит невеликий, — коли довкола багато пристойних віль і пансіонів.

Побіч цих дрібних прибутків, що їх дає гуцулам ця свого роду літня кольонізація, — принесла вона їм теж чимало моральної шкоди. Це легко завважити, порівнюючи сьогодні життя

і характер гуцулів з долини Черемошу й долини Пруту.

Тоді, коли мало доступні для міського елементу гуцульські села над Черемошем живуть ще майже патріархальним питоменним своїм життям без бліхтру імпортованої „культури", — дбайливо плекають красу рідної ноші, зберігають давні звичаї і мову, коли гордяться своїм походженням і бережуть вартостей свого побуту, — тоді найбільш доступна комунікаційно долина Пруту не видержала напору чужих, дешевих впливів, що прийшли сюди вкупі з літнисьовою іміграцією. Тут затратився барвний характер гуцульського побуту. Село просто не робить враження села, — воно придавлене сотнями поверхових віль (здебільша жахливого „стилю", пристосованого до семітських мешканців), — соромливо ховається по „груньках" і проваллях.

Одночасно з розвоєм літнискового промислу прийшла тут і **павперизація села** — а з нею і **пролетаризація гуцульського населення.** Гуцули, власники цієї землі, з зустрічі з міським капіталом винесли поразку (подібне явище зайшло в наших нафтових басейнах). Очевидно, що допомогла тут хвиля міської деморалізації, що так швидко захопила несвідомих лиха гуцулів. Що кращі парцелі перейшли в чужі руки, а добуті з продажі гроші гуцули швидко проїли та пропили. Давні „газди", горді, шляхетні, — затратили свої звичаї й честь. На місце давніх вартостей старосвітського життя прийшов гріш — і за нього нині купиш усе у давнього газди зелених верхів. Він сьогодні вже наймит і така його психіка. А яка вона далека від давньої питоменної гуцульської психіки!

Дальший вислід цих проявів — це затрата прегарних народніх звичаїв і ноші. Замість „крисаня" — зустрінете вже тверденні капелюхи або міські кашкети, — замість постолів черевики й „мешти", а замість прегарних „капчурів" — вдягають гуцулки шовкові панчохи (малпування міських наймичок). Дешевий перкаль поволі усуває вишиване гуцульське рядно. Не обійшлося теж без засмічення рідної мови; замість привітного „славайсу" — почуєте від гуцула „дзіндобри", чи яке інше „дзінькую".

І мало вже тут у гуцулів серця для своєї давнини і звичаїв. Коли ті звичаї й заховалися денебудь, то глядять на них, як на театральний реквізит. Як дивовижу вивозять гуцулів на торговиця, показують їх як медведів або кльовнів, за малий гріш фабрикація гуцульських делегацій сіє тільки деморалізацію без ніякої користи ані для гуцулів ані для польської держави.

Очевидно, що є ще чимало гуцулів гідних свого ймення і походження, які всією своєю волею протиставляться плиткій політурі зайшлого елементу та плекають традицію давніх звичаїв. Головно молоде покоління, виховане у просвітянській читальні, виказує неабияку ідейність й охоту до організованої самооборони. Очевидно, що в своїй праці зустрічається воно з важкими перепонами з боку адміністраційних чинників, яким не до вподоби гуцульське відродження.

Богдан Олесницький.

признанням цитує голос українців про Чехословаччину. Тут наведено уступ з „Дер Вінер Таг-у" про те, що „українські студенти були найпильнішими в усієї еміграції. Чехословаччина може бути горда на виконання завдань своїх українських шкіл, зокрема на те, що для своїх сусідів виховала здібних робітників, які завжди дивляться на Чехословаччину як на матірню землю свого вишколення".

В цій замітці згадано також статтю, яка була свого часу вміщена в „Ділі" **в обороні Закарпаття від зазіхань Мадярщини.** „Вдячність є таким рідким явищем, що її мусимо повітувати власною подякою" — каже „Господарський Розгляд" з приводу голосу українців і кінчає: „Бачимо, що наша політика щодо українців, хоч її з деяких сторін і критикують, дає добрі овочі".

Яка шкода, що далеко не вся чехословацька преса такої самої думки про українсько-чеські відносини, як „Господарський Розгляд".

—дк.

ПЕРЕГОВОРИ КАНТОНУ З НАНКІНОМ.

ШАНГАЙ, 17. 6. ПАТ. В Гвейчу почалися переговори між представниками нанкінського та кантонського уряду; вони затягнуться правдоподібно довго.

ДВОБІЙ МАДЯРСЬКИХ ПАРЛЯМЕНТАРИСТІВ.

БУДАПЕШТ, 17. 6. ПАТ. Провідник мадярських націонал-соціялістів гр. Фестетіч видав двобій провідникові партії дрібних рільників пос. Ексартові.

Тікають перед совітським терором.

Відомий Лясло Рудольф, б. комуніст в черговій статті в американських газетах пише про поведінку з чужинними комуністами в Совітах. Такі ідеалісти дуже скоро розчаровуються у своїх ідеях і тому тікали при всякій нагоді до своєї батьківщини. Нпр. після бунту комуністів в Австрії багато з них виїхало до Совітів. Тут їх спершу приймали як гостей, а як скінчилися їхні медові місяці і їм казали йти до щоденної роботи, тоді вони зголошувалися до австрійського консуляту з проханням відвезти їх назад до Австрії, до вязниці, бо не хотіли дальше жити в совітськім „раю".

Коли вбили Кірова в Москві, совітські робітники та селяни аж відітхнули лекше, що бодай одного з тиранів спрятали. Але жалували цього, що куля не трапила самого Сталіна.

Такий стан приневолив вкінці Лясла рішитися покинути Совіти і сказати отверто світові, що не варта навіть одного людського життя дальше тратити на те, щоби підтримувати ілюзію про совітський рай. І тому Лясло виїхав із Совітів.

Україніка в чеській пресі.

„Господарський Розгляд" про українські справи.

Відомий нам зі своїх попередніх симпатичних виступів в українській справі, один з найвпливовіших фінансовий, торговельний, промисловий і хліборобський чеський орган **„Господарський Розгляд"** цим разом умістив у ч. 24, правда, під дуже невдалим заголовком **„СССР — сировинний богач"** більшу й надзвичайно цікаву статтю нашого відомого економічного дослідника проф. В. Іваниса про мінеральні багатства України. У своїй праці, опираючись на великий статистичний матеріял, проф. В. Іваниc доказує, що як за часів царського режіму, так і тепер Україна є тереном хижацької експльоатації та головним джерелом постачання сировин для московського тяжкого промислу залізної і манганової руди, камінного вугля та ін.

У ч. 22 тогож „Господарського Розгляду" зміщена більша замітка під наг. **„Підкарпатська Русь та українська вдячність"**, де редакція з

М. РУДНИЦЬКИЙ.

ЧЕСТЕРТОН — ліберал, католик, гуморист.

(З нагоди його смерти)

Коли Шов зустрінеться з Честертоном у чистилищі то без надуми гукне йому: „А що? не казав я вам, що таке життя не заведе вас далеко? Треба було не їсти мяса, як я, не пити алькоголю ні чорної кави, систематично йти спати... Недурно я пережив вас на багацько літ". А на це Честертон до Шова: „Волію вмерти на серце, раніше, ніж жити довго з недужою головою. Людина не заяць, щоб жити капустою. Вегетаріянці ніколи не мали уяви — чого доказом, хочби Ви. А згідно із Святим Письмом, людським поступом і здоровим розумом людина мусить їсти звірята, коли не хоче, щоб вони зїли її. Я їм усі ті, що мене не їдять, отже виключаю блохи, терками, льви та тигри..."

У такому тоні відповів би Честертон, додаючи тільки розумніші та веселіші аргументи, немов би продовжував ті прилюдні дискусії у Льондоні, коли ставали проти себе представники двох протилежних світоглядів, два прегарні діялектики, два живі письменники, два сатирики і гумористи, два ідеалісти — Шов і Честертон.

Хто візьме в руки якийнебудь том критичних нарисів Честертона або найкращий виклад його світогляду „Ортодоксія", матиме враження, що автор глузує собі з релігії, фільософії, політики та... читачів. Гумор — невідлільна риса таланту цього вродженого і закоханого у своїй професії журналіста. Студії малярства покинув він для пера і то пера денникаря, що пише на означений речинець, точно означених розмірів статті чи новелі, так само, як їсть або кладеться спати. Честертон упевняв, що найлекше починати йому писати статті від першого слова, на яке впаде його погляд, коли відкриє словник.

Той високий черевань з широким капелюхом, в еспанській пелерині, з виглядом і манерами париського монтмартського пісенькаря був для англійців своєрідним дивоглядом. Його ідеї приголомшували, як колись парадокси Уайльда та Шова і неодин не називав їх інакше як парадоксами. Не знаємо, як приймали їх сотні тисяч читачів популярного тижневика „для родини" „Ілюстровані льондонські новини", де він до кожного числа на другу сторінку давав статтю на якусь актуальну чи загальну тему, обороняючи традицію і поступ, католицизм і лібералізм одночасно.

У нашім середовищі нелегко зрозуміти, що католицизм не суперечить лібералізмові тому, що і релігійна віра не покривається з політичними напрямками у великих культурних народів так само як у галицькому загумінку. Католицизм Честертона був своєрідний, так само як соціялізм Шова або католицизм якогонебудь з великих французьких католицьких письменників, таких як Д' Оревілі, Гюісманса, Бльоа чи навіть Моріяка. Честертон, так само як інші великі письменники, вважав за перший свій обовязок виводити ті сумніви та хвилювання, які приносило йому життя — у згоді із своєю вдачею та ідеями, які виборов собі роздумуваннями та досвідом.

Не було в цьому лицарі нової романтики, що розсіяна в буденщині та давніх, найзвичайніших звичаях, нічого з обдуиника. Він мав більше довіря до досвіду старих бабусь як до деяких модерних винаходів і казав це; він студіював нові наукові ідеї і не бачив причини, чому не мав би вірити в чуда; він обороняв ту добу англійської історії, коли індивідуальна енергія запевнила народові якнайбільше свободи. Що найважніше: свобода була для нього тою суспільною ідеєю, яка домагається, щоб прикладати ті самі закони так само до всіх, була для нього не химерою, а реальним фактом, який кожний громадянин відчуває щодня на собі. Тимто виступав Честертон однаково проти большевизму, та фашизму, як режиму насильства; виступав проти того соціялізму, що за прикладом капіталізму усуспільнює промисл і робить з людини машину.

Найцікавіший Честертон як полеміст, діялектик, веселий мораліст. Його всі повісти перевантажені міркуваннями; навіть його поезії часто нездужають реторикою — поруч першорядних, є звичайні віршиця. У серії кримінальних новель, де детектива побиває скрізь католицький священник своєю багатшою уявою, ця точка теж бліднe поруч дискусій. Зате в тому

„Закон Яреми“ в Америці.

Нюйорські ґазети принесли вістку, що ґубернатор стейту Ню Йорк, Герберт Лемен, підписав законопроєкт принятий леґіслятивою про зарахування помічним учителям років служби. Цей законопроєкт („біл“) був внесений українцем, послом Степаном Яремою з Ню Йорку і буде мати свою постійну назву як „закон Яреми“. Ґубернатор підписав закон Яреми щойно після конференції з делеґатами учительських орґанізацій, які прийшли до нього домагатися прийняття закону.

Совіти докінчують колєктивізацію.

„Геральд Трибюн“ подав кореспонденцію з Москви про розміри колєктивізації в Совітах. Пише, що не багато остається до цілковитої колєктивізації. На понад 92 міліони гектарів осталося ще щось троха понад 3 міліони землі в приватних руках. Хоч ці приватні господарі й не багаті, то їх називають „кулаками“, як колись багатих. Їх доля незавидна і вони тратять ґрунт під ногами. Вони бачать, що на колхозах ліпше людям живеться і тому піддаються один по одним. Головною перепоною є те, що приватні господарі не дістають від уряду збіжа на засів, а крім цього уряд забирає все збіжа, що вродиться понад призначену кількість.

Закінчення шкільного року в Америці.

В Ню Йорку відбулося закінчення шкільного року в університеті Коломбія. Тому, що була гарна погода, студенти й професори зібралися в університетському стадіюмі. Тут роздано 5.000 дипльомів студентам, що покінчили університет з якимсь ступнем. Двом визначним людям признано почесні наукові ступні, а крім цього роздано 273 студентам інші цертифікати. На закінчення шкільного року прибуло 20.000 осіб. Свято розпочав молитвою капелян університету, д-р Раймон Накс, а святочну промову виголосив президент університету, д-р Микола Батлер на тему: „Занепад та упадок моралі“. Він виказував, що матеріяльні достатки придавлюють духові змагання людини.

Любимо одягатись.

Поза практичним завданням заспокоює одежа ще й естетичні почування. Про це добре знає жінка, яка радо вживає прикрас, щоб підвести і підкреслити свої прикмети. Ми находимося в щасливому становищі, що можемо користати з багатого джерела народньої творчости. Треба із вдоволенням привитати поширеня руху, який хоче приклести народні мотиви і вироби до міської одежі.

Останній вечір уладжений заходом „Народнього Мистецтва“ і „Захоронки“ мав саме на меті дати огляд усяких зразків, як також нагоду застанови, чи все можна безкритично приймати.

Форма одежі і прикраси мусять бути достосовані до життєвих обставин взагалі, як і до кожної одиниці зокрема. Цьому законові повинувалася завжди і сільська одежа. Вона виявляла за ввесь час історичного розвитку ріжні етапи.

Возьмім засадничий стрій — сорочку, яку найрадше любимо наслідувати. Давнє примітивне життя не вимагало таких складних форм. Давня сорочка була цілою одіжю. Ще за панщини носили і старші хлопці довгі сорочки без штанів, щоб довше охоронити себе від праці, до якої мали зобовязання дорослі люди, та й ті, що носили штани.

Крій давньої сорочки складався зі самих прямокутників злучених ріжними стібами і мережками, які сємі для себе творили вже прикрасу. Дальший розвій сорочки приніс велику ріжнородність форм і варіянтів. Появилося більше складових частин, які змінили цілковито вигляд сорочки. І так до первісної форми додано нпр. вшивані квадратики під пахами, які уможливлювали свобідніші рухи, додавано всякої форми комірі, маншети, вшивано уставки тощо.

Сорочку ділено теж на „додільну“, зроблену з одного куска полотна і „з підтичкою“ зшиту з двох кусків полотна себто гіршого для долішньої частини, якої не видно було під спідницею і кращого для горішньої частини „станку“. Загалом сільська одежа має в кожному випадку свою доцільність. Порівняймо одежу пілгірян, хліборобів або рибалок, то найдемо все застосоване до їх праці і клімату.

Тимто, коли хочемо наслідувати сільський стрій, ми — міські жінки, — мусимо взяти під увагу такі речі: матеріял, розкрашення, розклад орнаменту, форму і т. д. Матеріялом для селянок буває звичайно: білений лен, коноплі і вовна. У жінки міської може бути: білений лен, крашений лен, коноплі, вовна, бавовна і шовк. Сільська льняна сорочка вишита льняними крашеними нитками або вовна вишита вовною має свій вираз. Гірше вийде, коли шовк вишиваємо льняними нитками або вовну шовковими. Ось чому брати невільничо якийсь орнамент, пристосований до іншого матеріялу недоцільно.

Взір вишитий грубою вовняною ниткою, перенесений на тонку матерію може змінити зовсім свій характер і стратити первісне своє завдання. Так само мусимо велику увагу звернути на розкрашення. Коли даний великий взір є гарно розкрашений і ми його хочемо перенести нпр. на дрібну канву, то може трапитися така непередбачена неприємність, що взір ставши маленьким, зіллє кольори в одну нецікаву пляму. І навпаки, перенесений одноколіровий дрібненький взір з малого на великий може стати банальним.

Розложення повдовжнього орнаменту на сільськім рукаві лучиться з його формою. Ось чому не можна перенести його безкарно на перед блюзки, яка має форму більше зближену до квадрата. Та відмінна від рукава форма вимагає і відмінного взору або розширення його або скорочення.

Мусимо здати собі ще й з того справу, що умовини життя міської і сільської жінки — ріжні і що все те, що гармонізує з оточенням сільської жінки не конче буде нам до лиця.

Трудно подумати, щоб гуцульський кожушок ми конче мусіли носити тому, що він гарний, або, щоб ми так густо морщили блюзки на грудях, як це люблять селянки. Мусимо теж тямити, що сільська жінка має інший уклад рамен, що не носить „станчиків“, що має розложисті форми тіла, головно грудей, які і радо назначує повдовжними двома смугами орнаменту вздовж пазухи, що сягають аж до пояса враз з її грудьми. Подумаймо, чи якби ми наслідували таку прикрасу, то вона вийшла би в нас гарно? Ідеал міської жінки—мати короткі груди — вимагає іншого укладу орнаменту. Очевидно правил на це нема, але певне те, що первовзір не можна механічно переносити і що спосіб ужиття даного елементу у взорі вимагає такого самого мистецького відчуття, яке мали ті, яких хочемо наслідувати.

Ярослава Музика.

літературному жанрі, що межує з публіцистикою в „есею“ — його ум іскриться дотепом і фантазією. Кожний новий том таких нарисів під сензаційними заголовками („Могутні дрібнички“, „Розводові забобони“, „Евгеніка та інше лихо“, „Смак проти моди“) побуджує думку, освіжує погляди, перевертає вирізьблені пересуди.

Як критик літератури дав Честертон кілька книжок, яких заздрять йому професори: студію про Бравнінга, Дікенса, Шова, Блека, вікторіянську добу в літературі, Стівенсона. У кожній з тих книжок уміє він вивести живу людину так, якби ми могли бачити всю її величину з усіма її невідхильними, бо чисто людськими, чудацтвами. Бо найбільше несподіванок приносить нам, доказує і показує це нам Честертон, буденне життя. Найчудесніша пригода в тому, що сідаючи на поїзд справді приїжджаємо на те місце, яке ми вибрали собі, а не денебудь. Найгарніша країна та, де живемо; найчарівніша поезія та, якою захоплюються століттями діти, віруючи в її правду, коли слухають своїх пістунок.

Як погодити те, що виступає Честертон проти всяких революціонерів та анархістів в імя ідеї ще більше вільнодумної — з тим, що лібералізм єднає із звеличуванням Церкви та веселими арґументами — це можуть зрозуміти тільки ті, які познайомляться ближче з його творами та ґрунтом, що їх виплекав. Дав він по собі кілька книжок, що залишаються надовго ферментом для мозків, що хотять думати, звязуючи живу постать людини з творами, які були найкращою частиною його діяльности та уяви.

Великий процес ОУН у Львові.

СІМНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

В середу, сімнацятого дня розправи, оборонці: **д-р Яремович та д-р Е. Давидяк** поставили внески, крім того зізнавало 2-ох свідків, опісля відчитано зізнання кільканацятьох свідків. Якщо трибунал не допустить нових свідків, уже в найближчих днях слід сподіватися промови прокуратора та оборонців.

ПІД ОБСЕРВАЦІЮ ПСИХІЯТРІВ.

Оборонець підс. Мигаля **д-р Яремович** поставив внесок, щоб підс. Р. Мигаля піддати під обсервацію психіятрів. Оборонець подав обширні мотиви до свого внеску кажучи, що вже предки підс. Р. Мигаля нездужали на замік волі і це унаслідив підсудний. На розправі свідки потвердили, що психічний стан підс. Мигаля був ненормальний. Один зі свідків зізнав тут на розправі, що підс. Р. Мигаль, внаслідок побиття його сторожею КОП-у в Чорткові, попав у велику духову депресію і від того часу його психічний стан дуже погіршився. Про це могли би багато сказати товариші підсудного, яких оборонець просить покликати на свідків. Підс. Р. Мигаля мали навіть усунути з орґанізації за те, що його психічний стан був ненормальний. Вкінці обор. Яремович поставив внесок, щоб трибунал переслухав ще 2-ох свідків, а саме Т. Сенькова і Ф. Собелякову на обставину, що підс. Р. Мигаль ночував з 24. на 25. липня 1934 р. в хаті одного панства і 25. липня вийшов з хати щойно коло 9 год. рано, тому не міг брати участи в убивстві дир. І. Бабія, ні не давав ніякої допомоги М. Цареві.

Обор. д-р Е. Давидяк поставив внесок, щоб трибунал відчитав перше свідоцтво лікаря Райна у справі психічної недуги підс. Р. Сенькова. Крім того [illegible], щоб трибунал [illegible] інших знавців-психіятрів, щоб вони прослідили психічний стан підсудного, бо знавці психіятри, які досліджували психічний стан підс. Сенькова перед розправою, поробили деякі недотягнення. Далі оборонець поставив внесок, щоб трибунал зажадав опінії протитуберкулічної амбуляторії при вул. Гавзнера ч. 9 і туберкулічної санаторії для студентів у Закопанім на обставину, що підс. Івасик лікувався на сухоти, але не вилікувався, з цієї причини попав у неврастенію і ця недуга мала вплив на зізнання підс. Івасика тимбільше, коли взяти під увагу, що цього підсудного переслухували на поліції без перерви впродовж 8 днів і ночей. Крім того обор. д-р Е. Давидяк поставив внесок, щоб трибунал допустив доказ зі свідків: Я. Карпинця та М. Климишина, засуджених на досмертну вязницю у варшавському процесі, які тепер перебувають у Святохрестній вязниці, на обставину, що підс. Івасик ніколи з ними не стрічався. Оборонець вніс теж, щоб трибунал переслухав як свідка М. Сосенківну на обставину, що вона підс. Івасика взагалі не знала, з ним ніколи не стрічалася і ніякої літератури від нього не відбирала.

Обор. д-р В. Загайкевич іменем усіх інших оборонців та підсудних піддержав внески обох оборонців, щоб піддати підс. Р. Мигаля та Р. Сенькова під обсервацію психіятрів.

Прокуратор спротивився усім цим внескам оборонців кажучи, що ОУН не буде вдячна, як Сенькова та Мигаля признають психіятри „варятами“.

Народня честь наказує подбати про впорядкування стрілецьких могил і про забезпечення інвалідів УГА.

Оба оборонці д-р Яремович та д-р Е. Давидяк реплікували і піддержували свої внески. Опісля зізнавало ще двох свідків.

ЗІЗНАННЯ КОМ. КОСОБУДСЬКОГО

Св. ком. В. Кособудський, тепер вязничний комісар у Дубні, зізнавав, що ходив на кінні перегони на Персенківці, а вертаючись вступив раз до ресторану на Сх. Торгах. На питання прокуратора свідок каже, що підс. Качмарського знає з Равича. На питання обор. д-ра Павенцького каже, що коли виходив з ресторану коло 10-ої год. вечором, тоді не було багато людей на дорозі, ні в ресторані. На питання підс. Мигаля свідок відповів, що 2 дні по вбистві мін. Перацького не був на кінних перегонах з ком. Цесельчуком та ще з кількома поліцаями. На дальше питання цього підсудного, чи про плянований замах довідався по Великодних святах у 1934 р., свідок відповів, що не знає.

Св. Тадей Щенсни, поліційний агент, оповідав про зізнання підс. Спольського та підс. Підгайного на поліції. На питання підс. Спольського, чи на поліції зізнав перед свідком, що організаційно стрічався з підс. Малюцою, свідок відповів, що цей підсудний говорив на поліції про псевдоніми.

ІДЕОЛЬОГИ ПРО СВОЮ ДІЯЛЬНІСТЬ.

На питання обор. д-ра В. **Старосольського** підс. Стецько відповів, що був ідеольогічним референтом і редагував „Бюлетин", орган краєвої екзекутиви ОУН. Цей підсудний подав кільканадцять наголовків своїх статтей про фільософічні основи українського націоналізму. Крім того виголошував теж реферати на ріжні суспільно-політичні теми і ці реферати видавав окремо. Заявив, що студіював фільософію Ніцше і Штірнера. Ніцше, як фільософ — каже підсудний, — є представником крайнього волюнтаризму. На дальше питання обор. д-ра В. Старосольського підс. Янів заявив, що він у легальний спосіб поширював ідею націоналізму. І так поміщував свої статті в легальній українській пресі, націоналістичного напрямку. В статтях порушував ріжні суспільні справи, писав про соборність і суверенність України, про те, як слід ставити українську проблему закордоном і т. д. Підкреслив, що страшний голод на Совітській Україні був причиною зорганізованої протибольшевицької акції українських націоналістів, якої вислідом був атентат тов. Лемика у большевицькому консуляті у Львові. Писав теж про життя українського народу у Польщі, про шкільну акцію і т. д. З нелегальної преси писав у Бюлетині про відомі події в ліському повіті в 1932 р.

На питання прокуратора підс. Янів заявив, що свою статтю про Східну Україну помістив у „Нашому Кличі" в липні 1933 р.

ВІДЧИТУЮТЬ ЗІЗНАННЯ.

Після того протоколянт, предсідник і вотанти відчитували по черзі зізнання свідків: ком. Білевича, поліційного агента Ф. Капусти, М. Шкірадка, Й. Кузьої, М. Сенишина, С. Буськівної, О. Пупка, Н. Шужевичевої, Л. Шінабеля, А. Чижевича, Ф. Сордиля, Я. Бачинського про перший замах на нього штилетами при вул. Декерта ч. 14 дня 31. березня 1934 р. та історію недуги М. Царя.

АКТИ З Т. ЗВ. АРХІВУ СЕНИКА. СПРОТИВ ОБОРОНЦІВ.

Після того прокуратор витягнув два великі томи актів з т. зв. архіву Сеника, передав їх предсідникові, щоб він їх відчитав. **Обор. д-р Ст. Шухевич** спротивився відчитанню цих актів тому, що ці акти оборонцям не відомі. Цих актів оборонці ніколи не бачили, не знають їх походження. Не знають, чи вони прийшли в посідання суду згідно з постановами польської карної процедури чи процедури тієї держави, яка їх перша дістала в руки та взагалі не можуть заявитися перед їх оглянениям щодо їх автентичности, оригінальности та вартости. Цей внесок піддержав обор. **д-р В. Загайкевич** іменем усіх інших оборонців. Прокуратор спротивився цим внескам кажучи, що покликується при відчитанні цих документів на ті самі законні постанови, що при покликуванні свідків. Прокуратор додав з притиском, що документи, які він предложив, мають напевно більше значіння, ніж нпр. таке „вимучене" свідоцтво лікаря д-ра Райна про психічну недугу підс. Р. Сенькова.

Обор. д-р Е. Давидяк негайно зголосився до слова і просив предсідника ствердити, що ніхто свідоцтва від д-ра Райна не „вимучив", ні він сам про це не згадував ніколи. Прокуратор заявив, що він не мав тут на думці обор. д-ра Е. Давидяка, але іншу особу, яка дістала це свідоцтво.

НАРАДА ТРИБУНАЛУ. — УСПІХ ОБОРОНЦІВ.

По короткій нараді трибуналу предсідник прихилився до внеску обор. д-ра Ст. Шухевича і дозволив негайно оборонцям оглянути акти, що їх предложив прокуратор. По огляненні оборонці зложать у четвер заяву у справі відчитання цих документів. Одночасно предсідник відложив розправу в год. 2.50 до четверга 9-ої год. рано.

•

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

*У вчорашньому „Ділі" вкралася прикра друкарська помилка у звіті з розправи. І так на 6-ій стор., у 1-ій шпальті, зложено помилково такий підтитул: „Ксавери Брудас" — це підс. Р. Шухевич. Цей підтитул має виглядати так: **„Ксавери Брудас — це НЕ підс. Р. Шухевич.** Помилково зложено теж, що Лемик засуджений на 15 років; має бути: на досмертну вязницю.*

Академія в честь С. Петлюри в Перемишлі.

Після торжественного Богослуження і панахиди та після святочних сходин представників усіх установ перед двома тижнями, про що в „Ділі" була згадка, вшанувало перемиське громадянство десяті роковини смерти Симона Петлюри торжественною академією в неділю, 14. ц. м. у великій салі Народнього Дому. На академію зложилися: відкриття гром. П. Шкуратом, святочна промова д-ра Володимира Загайкевича і реферат полк. О. Доценка. Усі три промовці вивязались прегарно зі свого завдання і неначе доповнюючи себе взаїмно, дали образ визвольних змагань українського народу до самостійности та соборности, зокрема діяльности та звеличення С. Петлюри. Хор Бояна під батутою дир. Вітошинського відспівав прегарно три настроєві пісні, вливаючи опісля з усіми присутніми в „Ще не вмерла".

о. О. ПРИСТАЙ. 45

В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАВИЛОНІ.

Хто робив пляни тих церков, та які вони були, про це найвиразніше говорили самі церкви. Вони були дереляні, з цибулькуватими копулами, де пишався трираменний хрест, що своїм величезним розміром кепкував собі з пропорції. Взагалі стиль був дивовижний. Але важніше було те, що лемки самі, без своєї інтелігенції, а під проводом салуністів будували собі в Америці церкви. В салуніста відбувались усі мітінги у справі будови церкви. В нього вирішували пляни й кошториси. А салуніст помагав своїми радами, вказівками, трудом і не менше своєю мошонкою.

Наші салуністи це були проворні одиниці зпосеред переселенців. Деякі з них навчилися „нумерів" і письма щойно в Америці. Але майже всі вони мали добрий хлопський розум. Приїхавши за море, відразу спостерегли, що тут можна доробитися маєтку не тільки руками, але й головою, таксамо, якто промишляв у їх селі Шльома або Гершко. Не дармували, а кинулися до роботи денебудь на фабриці чи в копальні. Зароблені гроші пильно щадили. Цент до цента й були доляри, а потім невеличкий капітал, що з ним можна було вже почати бізнес. Тоді підприємчивий лемко купував хату на сплати, прибудовував до неї „салю"), заводив електричне світло, гарні „павуки", розвішував на стінах портрети Вашингтона, Лінкольна і кількох американських генералів, а дальше образи з бажантами, вовками й тиграми. Оголосив, що завжди в суботу буде в нього музика з танцями. Мовляв, най сегенята[1]) не бануютъ за старокраєвими звичаями. Гості заповняли його салун, бавилися і пили, а салуніст лише згортав грошенята. Бізнес ішов йому знаменито.

Салуніст приймав на борд (мешкання) нежонатих і тих, що самі приїзджали на заробітки, задишаючи „жону" й діти в краю. Бордінгери (комірники) не йшли випити чарку „віскі" до іншого салуну. Пили там, де мешкали. Бувало, лемко пропив усі зароблені гроші, що їх в Америці виплачували робітникам двічі в місяць. Не мав потім при душі навіть зломаного „нікля" (пять центів), а треба було „дащо" (дещо) післати рідні до краю. У скруті звертався за позичкою до салуніста. Цей був свій чоловік і помагав в біді землякам, що тимбільше горнулися до його салуну.

Якщо салуніст був письменний і навчився по англійськи читати, писати й плавко говорити, то досить легко міг в американської влади виєднати для себе уряд публичного нотаря, що мав право потверджувати ріжні приватні та прилюдні документи. Згодом іще придбав для себе агенцію корабельної компанії та продавав шифкарти, зацо дістававвідповідний відсоток. Одночасно відкривав в себе бюро пересилки грошей до Старого Краю. На цьому знаменито заробляв. Бо звичайно клієнт, наш кум, мусів насамперед вступити до салуну, де містер „нотар публік" сидів за шинкасом: Поздоровивши типово американським „Галло!", почув від нотаря і салуніста в одній особі: „А что випієте?" Ніяково було відмовитись. Випив чарку, розбалакався, а потім вихилив другу, третю і врешті порядно підхмелився, заки сказав, за чим властиво прийшов. Але хоч язик ослаб і память недомагала, всеж щасливо зробив бізнес. Хоч і не знав, скільки долярів передає, щоб салуніст переслав його жоні, однак бодай вдалося йому поставити на документі знак святого хреста. А коли відходив питався його нотар так само, як на початку: „А что ще випієте?"...

Салуніст сам платив собі таксу за пересилку грошей, бо підхмелений надавець спромігся тільки вручити йому гроші. Порахувати вже не був всилі. Тому висота такси залежала від доброї волі салуніста, що напевно ніколи не був скупий для себе. Таких клієнтів мав завжди багато і вони причинялись до того, щоб він доробився на них маєтку.

Не диво, що хто лише міг, той старався дістати концесію на салун. А як дістав її, то намагався наслідувати свого старшого товариша по фаху.

•

Салуністи були перші ініціятори, ктитори й добродії наших церков в Америці. Вони обдаровували храми фелонами, евангеліями, чашами, облаками[1]) і т. п. Зате помалу захоплювали владу в парохіях, робились їх коляторами й мали в них великі впливи. В салуні відбувались сходини парохіян, де часто за вказівками салуніста вирішували приватно парохіяльні справи, що їх пізніше на офіціяльним церковнім мітінгу одноголосно ухвалювали.

Апостольська Столиця зволікала з дозволом для старокраєвої церковної влади, щоб післала місіонарів до Америки. А наші єрархи занедбали звернути Римові увагу на небезпеку, що загрожувала українській еміграції, залишеній без опіки духовенства. Ждали, доків не зголоситься добровольці на целєбсів, начебто жонаті священики не могли виконувати душпастирської місії серед переселенців. А за той час сама еміграція взялася за почином салуністів до будови церков і організації парохій. Отже святе церковне діло опинилося в тих самих руках, що творили американські корчми... **(Далі буде.)**

[1] Молодь — серденята, любчики.

[1]) Кольорове вималюване вікно з візерунком на [illegible].

Касаційна розправа засуджених у варшавському процесі за вбивство мін. Перацького.

Найвищий Суд розглядатиме дня 22. червня касацію вісьмох українців, засуджених у варшавському процесі за вбивство мін. Перацького. Зпоміж дванацятьох засуджених у варшавському процесі, тільки 8 внесло касацію, бо трьох з них, а це Малюца, Рак і Чорній приняли присуд апеляційного суду й не зголошували касації. Касаційну скаргу правдоподібно піддержуватимуть три українські адвокати, які виступали в апеляційній розправі, а це д-р Горбовий, д-р Павенцький і м-р Шлапак.

—o—.

„Українська Нива" у новій одежі.

Перед нами в редакції новий орган українською мовою — „Українська Нива"; новий, бо „рік видання I." та „ч. 1.", „Луцьк. Неділя 14. червня 1936." „Редаґує колеґія Видає Волинське Українське Обєднання". Назва орґану надрукована вже не червоними, а чорними черенками. Формат той сам, зовнішній вигляд цієї, нібито, нової „Української Ниви" менш вибаґливий, ніж старої „Української Ниви" Петі Певного.

Покищо цим ріжниться той нібито новий часопис від попереднього. Припускаємо, що ніби має прийти і зміна у редакційній тактиці. Здається, новий орґан буде менш напастливий супроти галицької національної преси. Передовиця нової „чорної" „Української Ниви" носить проречистий наголовок „Консолідація" та висуває гасло обєднання українського громадянства, у першу чергу, Волині. Але обєднання, очевидно, має відбутися в рямцях т. зв. Волинського Українського Обєднання з його старою ідеольоґією та політичною тактикою. Тут змін ніяких покищо нема і певне не буде. Досить у цьому першому числі прочитати опис „Рівне — Симонові Петлюрі", щоб у цьому переконатись.

Чому тоді теперішня „Українська Нива" так хоче відпекатись старої „заслуженої", що і рік видання означили як перший та й число як перше — ніяк не зрозуміти! Така зміна булаб льоґічна тільки тоді, колиб не лише особа редактора, але й ідеольоґічний зміст і напрямок ґазети змінився. Мимохіть пригадується французька пословиця: „Чим більше міняється, тим більше лишається те саме".

Проти диктатури адміністраційної влади.

Горяча дискусія в соймі.

Пленарне засідання сойму, яке почалося в середу, викликало велике зацікавлення. На засідання прийшли міністри з прем. Славой-Складковським і віцепрем. Квятковським, ґалерію виповнила публика. Засідання почалося в год. 10.15 передпол. На початку сойм приняв без дискусії проєкт закону про додаткові кредити на 1936/37 у квоті 483.200 зол., проєкт закону в квоті 100.000 зол. на кошти похорону серця марш. Пілсудського у Вильні. Коли прийшла черга на реферування новелі до розпорядку про кордони Польщі виявилося, що на салі нема референта пос. Шалевича. Тому маршал мусів перервати наради на 5 хвилин.

По перерві референта вдалося відшукати і він зреферував проєкт новелі. Новеля поширює дотеперішні компетенції адміністраційної влади, яка буде могти усувати з прикордонної смуги карані або небажані особи та управильнює посідання нерухомостей спілок, у склад яких входять чужинці.

Проти цієї новелі гостро виступили члени Української Парляментарної Репрезентації **пос. В. Целевич та пос. К. Троян тому, що новеля поширює прикордонну смугу і дає змогу адміністраційній владі виселювати небажані їй особи, себто в дійсности вводить диктатуру адміністраційної влади.**

З черги пос. Сікорський зреферував законопроєкт про повновласти для уряду, над яким розвинулася горяча дискусія. До голосу записалося 38 послів і тому марш. Цар запросив їх на нараду у справі часу дискусії. Довшу промову виголосив пос. Стпічинський, який є неофіційним шефом пропаґанди у президії ради міністрів.

ЗА ЗДАВЛЮВАННЯ ЗАВОРУШЕНЬ — ПЕРЕД СУД.

МАДРИД, 17. 6. ПАТ. У Ґвадальхарі замкнули у вязниці пять старшин. Вони відповідатимуть перед судом за участь у здавлюванні заворушень у жовтні 1934 р.

НОВИНКИ.

— Найкращі лиси, пелеринки виконує і поручає Ю. Глушевський, пл. Капітульна 3. Тел. 254-46. Приймає футра на перехований літом. 10—?

— Машини до писання і до шиття всяких систем і прибори до них, по найдешевших цінах, прецизійна направа машин всяких систем поручає **Юліян Ломаґа — Львів, ул. Валова 11. Одинока українська фірма в тій ділянці. Наука** писання на машинах. 48-115

— Живець Черче, вілля „Надія" — першорядний пансіон, окрема їдальня, веранда, знаменитий харч, повний комфорт, поручає кімнати. 2249 3—8

— Попис елевів Вищ. Муз. Інституту ім. М. Лисенка у Львові в пятницю 19. ц. м. в год. 16.30 в салі „Просвіти", вул. Крупярська 15. 2287

— В Українському Лікарському Товаристві читає дня 19. ц. м. в год. 7-ій вечором Д-р Ю. Кордюк реферат п. н.: „Ферментація". 2286

— Заповіджена на 20. VI. Ревія Мод не відбудеться з незалежних від організаторів причин.

— Засідання фільольоґічної секції Наук. Товариства ім. Шевченка відбудеться в суботу, 20. червня ц. р. в салі бібліотеки в 18 год. 30 хв. з таким денним порядком: 1. К. Студинський, „Основа" В. Білозерського, 2. Справи секції.

— Президент Мосціцький почесним громадянином м. Львова. На спеціяльному засіданні львівської міської ради принято рішення, яким надано президентові Річипосполитої, проф. д-рові Ігн. Мосціцькому почесне громадянство м. Львова.

— Роковини смерти Андрія Чайковського в Перемишлі. Перемиська Філія Т-ва наукових викладів ім. Петра Могили вшанувала перші роковини смерти д-ра Андрія Чайковського святочними сходинами. Змістові реферати виголосили: д-р Волод. Загайкевич про діяльність і заслуги Покійного як громадянина, народнього діяча і адвоката, та проф. д-р Заяць про літературну спадщину А. Чайковського. Оба реферати визначалися доволі великим матеріялом та пієтизмом для Покійного.

— Ощадности в адміністраційних урядах. Міністерство внутрішніх справ оголосило характеристичну інструкцію для загальної адміністрації, наказуючи якнайбільшу ощадність. Обмежено вживання самоходів, телефонічних розмов і телеграм, з винятком надзвичайних випадків. Телефони в мешканнях вільно держати на державний кошт тільки воєводам, віцевоєводам, шефам виділу кожного воєвідського уряду та старостам.

— Страйк цеглярів у Львові зліквідований. У вівторок прийшло нарешті до угоди між власниками цеголень і робітниками, що страйкували майже два місяці. Працедавці згодилися на умовини плат і праці, яких домагалися робітники. Тепер вони діставатимуть 12.50 зол. за тисячку цегол замісць давніших 10.40 зол. У звязку з тим подорожіє цегла, а одночасно й кошти будівництва.

— Самогубство учениці. З третього поверху приватної ґімназії СС. Назаретанок у Львові скочила учениця VII. кляси Яніна Сеньякевич, донька поліційного службовця. Вона впала на травник городу, зломила собі руку і тяжко потовклася. Її відвезли до шпиталю, де вона померла. Причиною самогубства були лихі ноти під кінець шкільного року.

— Страйк у тартаку. Робітники тартаку Лянцкоронського в Бучалах пов. Рудки числом 40 застрайкували з причини низької платні. Страйк відбувається спокійно. Йдуть переговори з працедавцями.

— Зловили „ревізора". Купець Мітельман з вул. Бема, якого недавно обікрали три ошуканці, представившись за поліційних службовців, пізнав на вул. Городецькій мужчину, що переводив у нього домову ревізію, забрав 1.700 зол. і написав посвідку. Він пішов за ним спокійно і побачивши знайомого поліційного розвідчика, велів його арештувати. У слідчому виділі стверджено, що це 37-літній Петро Сладк, б. залізничий шлюсар, в останньому часі робітник, занятий при міських дорогових роботах. Арештований виперся всякої вини, заявляючи, що з тою справою не має нічого спільного. Одначе порівнання його письма з письмом на посвідці виказало ту саму руку. Дальше слідство ведеться.

— Львівська хроніка. Марії Черняковській, яка є на літнищі, злодії обікрали ціле мешкання при вул. Косцюшка 15. — При вул. Власна Стріха ч. 21. з хати бувшого директора залізниць і ел. трамваїв Барвіча злодії вкрали зпід ліжка касетку з 3.000 зол., а зі шаф 9 одягів. Закрались приложивши драбину до вікна на І. пов. від городу.

— За підпал. Перед судом присяжних у Станиславові відбулася розправа проти Мих. Лалика і його сина Василя з Юрківки під закидом підпалу будинків Хаїма Фоґля та намаганого вбивства б. війта Івана Татарина в Юрківці. Мих. Лалика засуджено на 18 літ вязниці, при застосуванні амнестії на 12 літ, а його сина Василя Лалика на 13 і пів року вязниці при застосуванні амнестії на 9 літ. Василя Мойсея, субєкта кооперативи з Юркова, якому закинули, що намовляв до підпалу, увільнено.

— Траґічна купіль. Наслідком останніх дощів прибула вода у гірських ріках, південних допливах Дністра. Піднеслася сильно вода в самому Дністрі, де стан води вищий на метер понад нормальний. Жертвою води стало кількоро людей. В Маріямполі, у місцевого польського священника кс. Бечака гостила минулої неділі прогулька студентів пятого року теольоґії зі Львова числом 24 особи з віцеректором кс. Новіцьким, щоби познайомитися з кооперативною працею, яку веде кс. Бечак. Чотирьох учасників прогульки пішло купатися в Дністрі. В часі купелі два студенти, Казимир Кльоновський, родом із Товмача, і Адам Ютшенко, родом із Стоянова, втопилися. Топільників добули з ріки щойно по якомусь часі.

— Жорстокий самосуд. У Верхобужі пов. Золочів вломилися до одного господаря в ночі злодії та вкрали йому вбрання. Під замітом крадежі селяни зловили 21-літнього Андрія та 27-літнього Влад. Семенчука й побили їх так сильно, що Андрій Семенчук умер того самого дня, а Владислава відвезли в тяжкому стані до золочівського шпиталю.

— Страйк на фільварках. На фільварках домінії Лянцкоронських у Хлопах, Остророзі, Острові і Березці пов. Рудки денні робітники покинули працю, невдоволені з плати, що доходила досі до 80 сот. за день роботи! Робітники домагаються підвишки до 1.50 зол. для мужчин і 1 зол. для жінок. Представники страйкарів ведуть переговори з працедавцем.

— Громовиці з градом і зливою. Над Вербовом і околицею в бережанському повіті перетягла 14. ц. м. вечором сильна буря з громами, градом і зливою. Грім ударив у стайню Стефана Біхули, вбиваючи коня, а град і злива знищили значно землеплоди. — Градова буря перейшла 16. ц. м. над Туркою н. Стр. та околицею. Шкоди значні. Один грім убив у полі Мих. Шалабастку. В місті ударив грім у судовий будинок і дерево на площі Сокола.

— Краєва хроніка. В Ярославі скінчив самогубством, застрілившись з револьвера пор. Збіґнев Падлевський, що перебував на літному таборі зі школою підхорунжих. — На дорозі в Бучалах пов. Рудки напало на Петра Паньчишина з Адріянова трьох напасників і забрали йому з кишені 20 зол., особисті документи та маринарку. — Підчас земних робіт над рікою Стрий у Стрию знайшли два людські кістяки невідомого походження. — До мешкання Стефана Кораля в Романівці пов. Теребовля хтось стрілив крізь вікно з револьвера і вбив його на місці. — Підчас пожежі в загороді Івана Демчука в Гаях пов. Броди три невідомі грабіжники, озброєні в кріси, напали на Еву Полецьку на її подвірі і коли один приложив їй до грудей кріса, два другі пробували вирвати їй з рота золоті зуби. Одного з напасників, Івана Чайковського з Гаїв Дітковецьких вона пізнала і його арештовано. — У Делятині в готелі застрілився 23-літній Макс Горовіц з Городенки, що втрете перепав при матурі. — У Вовчкові біля Маріямполя підчас хуртовини грім ударив у стайню Франца Срутви та вбив дві корови й коня. Стайня і стодола згоріла. — У Станиславові шлюсар Карло Вільк вбив із револьвера Ф. Скоморовського, бо підозрівав, що він вдержує зносини з його жінкою.

— **Летунська катастрофа.** Коло Віднова військовий літак дістався у коркотяг, з якого летунові не вдалося вивести машини. Літак упав до озера. Пільот Г. Кухарський ударивши головою об воду, зломив собі хребет і згинув на місці.

— **Поважний громадянин вломником.** При вул. Згода у Варшаві зловили при вломі Кав. Ковальського, що хотів обікрасти склеп. Показалося, що Ковальський має дім у Рембертові під Варшавою, де уходив за поважного і багатого громадянина. У Варшаві мав свою криївку, куди зносив крадені річі.

З кіна.

КІНО „КОПЕРНИК": „ЗОВ КРОВИ".

Фільма на підставі відомої повісти Джека Льондона. Люди шукають золота у непрохідних лісах, над берегами нестримних рік, серед тисячі небезпек, між якими сили дикої природи не є найстрашніші. Страшніші тут люди, що стають проти людей, боючись за добичу, за надію розбагатіти. Умовини життя витворюють тип людини, для якої найвищим правом є право сильнішого. Але людина має крім пястука, зброї та хитрощів іще світ почувань і той світ відзивається не менше сильним голосом, як первісні, живлинні її потреби. Бачимо, як такий тип безоглядного чоловіка, ладного на все, перетворюється під впливом ніжного почування, досі йому невідомого. Клерк Гебл творить з Льоретою Юнг чудову пару, що доповнюють одно одного своїми протилежними рисами: справжнього мужчини та справжньої жінки. А на тлі їх зворушливого роману зарисовується постать ще іншого і то головного героя: собаки, яка вийшовши з породи вовків, відчуває непереможний гін до своїх давніх братів і покидає близьких собі людей, з якими зжилась, щоб вернутись до свобідного, дикого життя.

Фільма небанальна, дуже добре виведена; прегарний тип первісної, добросердої людини дає нам досі невідомий актор.

ДИВОГЛЯДИ.

РЕКОРД ПАРЛЯМЕНТСЬКОГО ЗАКОНОПРОЄКТУ.

Цими днями всі члени французького парляменту дістали такий документ: „До Президента Посольської Палати. На своому засіданні дня 27. червня 1895. р. сенат приняв законопроект, що карає за нарушення добрих обичаїв. На підставі сенатського правильника, маю честь переслати вам текст цього законопроєкту і прошу передати його на розгляд палати. Предсідник сенату Жіль Каменей". 41 літ тому приняв сенат законопроєкт. Де той проект лежав увесь той час — невідомо. Досить, що франц. парлямент, який приймає нераз дуже складні закони за 41 хвилин, мав час 41 літ думати над законом про прилюдну моральність.

ЛИЦАР СУФРАЖИСТОК.

У Льондоні помер у 63. р. життя Гарольд Гевіт, що мав за собою окрему сторінку в історії руху... англійських суфражисток. У 1903. р. підчас великої кампанії суфражисток за виборчим правом, він згодився згинути під кінськими копитами на великих перегонах в Аскот на те, щоб звернути увагу на прапор з гаслом „Виборче право для жінок!" Підчас великих перегонів у Дербі тиждень раніше кинулась під коня суфражистка Емілія Дейвісон з таким самим окликом і згинула. Через Гевіта, який кинувся під коня з таким самим наміром, кінь перескочив, ударивши його копитом у голову. Він дістав назву „лицаря суфражисток", але 33 роки свого життя неадужав на голову і деякі вважали його за божевільного. Одні називали його божевільним уже тоді, коли він кинувся під коня для пропаганди.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Военна стріча.

(Памяти о. М. Світенького).

Переїхали Стрипу, минули степи Панталихи, перебрили Серет і одного дня заїхали в велике подільське село Ладичин. Широкі вулиці — знак, що люди мали колись досить землі, мало зелені — знак, що ціла увага людей в полі.

Під горбиком — попівство. Кущі бозу заслонюють вид на городець, закрили фіртку в плоті. Непевні тепер часи — добре, що заслоняють. Може сховається недобре око і не завважить!...

Ми завважили...

Скрипнула фірточка, захиталися бозові кущі, задзвонили остроги по стежці. Йдемо на попівство.

Цілими днями в тяжких боях, цілими днями то в окопах, то на коні, а ось тепер вільні на часок. Як жеж не зайти?

Напроти нас низенький священик, кепкуюче всміхнене лице, прижмурені бистрі очі.

— Щож панове, доборолися? — говорить немовби посміхався з нас.

Ми, старшини У.Г.А., спалахнули. Невжеж ціла вина за те валиться на нас?

— Не штука вам казати, отче добродію. Спробувалиб сами. Без муніції, без дверей на світ...

— А кулаки від чого? — підсміхається.

— Від віча, отче добродію.

— О, бачите! — не було ваших кулаків на вічах у запіллі, як ви стояли на фронті. І тому ви нині в мене гостями. А то був би і не мав чести... Прошу, може ось тут на лавці, в хаті душно.

Нами ще трясла злість, але сісти сіли. Побачимо, що скаже нам той дивний чоловік. Яким ще мокрим рядном нас накриє!

— Хлопці, напєтесь може кислого молока?

Як він до нас говорить? Хлопці!? Сотник, поручник і два хорунжі. Ще до хорунжих — припустім, але до нас!?

— Чогож ви посідали як сови? Напєтесь.

— Дякуємо, ні.

— Про мене. Пийте свою каву.

І замовк.

— Отче добродію, — кажу. — А вам не жаль, що ми йдемо за Збруч?

— Мені?.. А чого?! Мені з кожним буде добре! — і ще всміхається.

— І байдуже вам, що держава падає! — я самий аж тремчу.

— Держава, молодче, не так скоро падає. А як падає, то не від чужих ударів. Коли ми щось варті — вона не впаде.

— Може й правда — подумав я, подумали ми і сидимо похнюпившись.

— Тільки носів не спускайте, бо не люблю того. Ви йдете і прийдете назад, а я тут мушу сидіти.

— Прийдемо... Але коли?...

— Маєте вернутися, як лист буде опадати з онтих дерев.

— Чому саме тоді?

— Бо... — і спинився.

Ми глянули на нього і не пізнали. З лиця зникла кепкуюча усмішка, а очі зайшли шкливом.

— Бо довше не видержу! — викинув із себе з силою важкі слова.

Ми молоді переглянулися між собою і було нам стидно за попередню злість і було нам ясніше на душі — хоч відходили за Збруч.

Село — Ладичин.

Священик — о. Михайло Світенький.

Саме нині Його похорон. Вічна Йому память.

Галактіон Чіпка.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

Гостина театру ім. Тобілевича. В днях 11., 12., 13. і 14. ц. м. гостив в Станиславові театр ім. Тобілевича, виставляючи такі річи: „Лев з Абісинії", „Інвалідів", „Барон циганів", „Німа теща". Читачі „Діла" знають ті річи з рецензій, тож змісту їх тут не подаємо. Щодо гри акторів — то зазначимо, що театр ім. Тобілевича добре розуміє своє завдання й поруч „Заграви" є нашим найкращим театром. Є й між акторами Тобілевича такі, що попали до театру із „життєвої конечности", але в загальному рівень театру високий. Заслуга безперечно в тому реж. Бенцаля, що вкладає багато праці й труду, щоб лиш театр поставити на належній висоті. Дуже гарне враження роблять декорації Бобинського. Публики у всі дні могло бути більше. До тої публики звертаємось (не знати котрий то вже-раз) з проханням, щоб вона слухала дзвінків і на салю входила по другому дзвінку, а не шукала місць підчас того, як на сцені йде вже акція.

Б. Л.

Спорт.

СПОРТ У СТАНИСЛАВОВІ.

Бескид — Адміра 2:1 (2:0). Мист. Б-кл. Ворота для Бескиду добули Костик і Коровайчук. Несподівана, але зовсім заслужена виграна Бескиду в Станиславові, який по тій виграній має вигляди на добуття II. місця.

Ревера — Ришпе 3:3. Мист. А-кл. Ришпе на 15 хв. перед кінцем вело 3:0!

Гірка — Покуття 1:1. Мист. А-кл.

Станиславовія — Погонь 0:0. Мист. А-кл. Севзац. перегграва Погоні з оутсідером А-кл.

Б. Л.

Нові книжки й журнали.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ, том II. Праць Українського Наукового Інституту в Варшаві. 1936. ст. 176. — Зміст: В. Садовський: З підсумків колонізаційної політики в СССР. — К. Мацієвич: Колективізація селянського господарства на Україні. — В. Іванис: Донбас і Урало-Кузнецький басейн за часів першої і другої пятилітки. — Б. Іваницький: Лісове господарство Московщини й України. — Е. Гловінський: Гроші і кредит СССР за останнього етапу Непу. — І. Кабачків: Реконструкція податкової системи в СССР. — І. Шовгенів: Повінь на Україні і способи боротьби з ними.

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Закордонне радіо.

Четвер, 18. червня 1936.

Відень (506,8) 17.40 Шуманові пісні до слів Айхендорфа (Фукар бас-баритон), 19,30 Веселі пісні, квартет, 20.00 „Король Генрих IV" траг. Шекспіра, 22.20 Розр. концерт, **Братислава** (298,8) 12.25 Концерт, 18.10 Скрипка, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття, 20.00 „Мадам Батерфляй" оп. Пучіні, **Прага** (470,2) 11.00 Концерт, 17.00 Сольо на саксофоні, 19.30 „Фра Діяволо" оп. Обера. **Париж** (1648) 9.30 Орг. ресітaль, 11.00 Симф. музика, 15.00 Форт. Шубертові твори, 20.00 Спів. 20.45 Симф. музика, **Білгород** (437,3) 17.00 Спів. ресіталь, 18.30 Нар. мельодії, 21.30 Нар. пісні, **Берлін** (356,7) 8.50, 14.15, 22.30 Музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Солісти, музика, спів, 19.00 Оперетові мельодії, **Мінхен** (405,4) 12.00 Музика 13.15 Концерт, 19.15 Концерт на скр. і орх. а-дур Ліпінського, **Будапешт** (549,5) 12.05 Цин. музика, 19.00 Спів, 22.10 Концерт оп. орх., **Мілано** (368,6) 11.30 Легка музика, 13.10 Розр. концерт, 17.25 Вок. концерт, 20.35 „Чорні гори" комедія, опісля форт. ресіталь, **Рим** (420,8) 15.10 Розр. музика, 20.45 „Галька" оп. Монюшка, опісля танк. музика.

Пятниця, 19. червня 1936.

Відень (506,8) 12.00, 13.10 Концерт 15.20 Концерт для дітей. 17.30 Солісти сопран, форт., кларнет, 19.30 Безсмертні віденські мельодії, муз., спів, 20.10 Любовні дуети, спів, орх., 21.10 Концерт хору й орх., 22.20 Симфонія IX. Бетовена, **Кошиці** (259,1) 17.40, 18.00 Концерт 19.15 Цит. музика, 19.35 Словесно-музичні вид. на нар. теми, **Прага** (460,2) 19.35 Муз. розрада, кобза, **Париж** (1648) 11.00 12.15 Симф. музика, 16.00 Камер. музика, 17.30 Концерт, 20.00 Нар. пісні, 20.30 „Ль Амур Маск" оперетка Месажера **Білгород** (437,3) 13.15, 16.00 Пісні, 17.18 Концерт квартету, 18.30 Спів. ресіталь **Берлін** (356,7) 8.30, 10.00, 21.10 Концерт 13,15 Розв. музика. 23.10 Незнані опери

закорд. композиторів, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 15.15 Дитячі пісні, 17.50 Віольончеля, 20.10 Веселі сценки, 21.10 Бетовенівський фестіваль, **Мінхен** (405,4) 11.00 Музика для села, 12.00 Розр. концерт, 17.00 Симфонієта на вед. орх. А. Юнга, 19.20 Соната г-моль Шумана (форт.), 20.15 Сільська комедія з муз. іл., 22.30 „Доля" поет.-муз. нариси із участю квартету Регера, **Будапешт** (549.5) 22.05 Солісти, 13.30 Симф. концерт, 17.30 Циг. музика, 19.30, 20.50 Концерт сальон. орх., 22.00 Концерт форт. тріа, **Мілано** (368,6) 11.30 Концерт орх., 21.30 Концерт солістів, **Рим** (420,8) 13.10 Популярна музика. 17.15 Солісти; 20.35 „Іль ре, де торі е ді альфієрі" оп. Ант. Льоція.

Львівське радіо.

Четвер, 18. червня 1936.

6.30, 7.40 Раніщня авдиція, 7.30 Програма. Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 8.10 Для новобранців, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Концерт камер. орхестри, 12.50 Домашнє господарство, 12.55 Польська симфонія з гр. пл., 13.05 Полудневий денник, 14.30 Хвилина відпочинку, гр. пл., 15.30 Господарські вістки, 15.45 Червень на небі й на землі, гутірка для ст. дітей, 16.00 Концерт фільг. орх.; у перерві в год. 16.45 „Суспільна діяльність і діячі у фіз. вихованні", 17.00 Пісні в вик. Марії Дзікової, 17.50 Віджива в літі, 18.00 Сільва рерум, 18.05 Жінка в культ. житті галицького села, 18.15 Римський-Корсаков: „Великдень у Росії", гр. пл., 18.25 Літер. хвилини, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Рекляновий концерт, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Сигнал часу, 19.02 Театр Уяви (Англія) „Людина призначення" сц. жарт Б. Шова, 19.32 Муз репортаж: Правда про „Недокінчену симфонію" Шуберта, 20.10 Твори на гавайську гітару, 20.30 Технічна скринька, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Пісні в вик. Ір. Цивінської в супр. форт., 21.30 Корт. рецітал Ег. Петрі, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Спорт у містах і містечках: Спорт у Львові, 22.15 Танкова музика; у перерві в год. 22.55 Ост. вістки, 23.00 Закінчення авдиції.

Пятниця, 19. червня 1936.

6.30, 7.40 Раніщня авдиція, 7.30 Програма. Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 8.10 Для новобранців, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Джордано: „Андрій Шеніє", гр. пл., 12.15 Муз. авдиція для ст. дітей: Від гір до моря, 12.40 „Манон" Масенета з гр. пл., 12.50 Домашнє господарство, 12.55 Туристичний інформатор, 13.00 Життя товариства, 13.05 Полудневий денник, 14.30 Легка музика з гр. пл., 15.30 Господарські вістки, 15.45 Гутірка з хорими, 16.00 „Ноктюрни" в вик. кам. орхестри, 16.45 Архіви й бібліотеки, 17.00 Хвилина Ол. Глазунова, гр. пл., 17.50 Спортовий порадник, 18.00 Їдемо над море, 18.10 Дебіссі, з гр. пл., 18.25 Програмова скринька, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Рекляновий концерт, 18.50 Бюро студій розмовляє зі слухачами 19.00 Сигнал часу, 19.02 Камер. концерт, 19.30 Дует гармоністів, 19.59 Музична авдиція, 20.30 „Фер-плей" оповідання, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Симф. концерт, 22.00, 22.05 Спортові вістки, 22.15 Танкова музика; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Закінчення авдиції.

Радіокутик.

СТРОЄННЯ АПАРАТУ.

Новочасний радієвий апарат є звичайно гарно вироблений в майстерні. Гарно полірована скринька з квадратом колірового матеріялу на передній стінці становить його щоденний стрій. Кажучи про строєння апарату маємо на думці як наставляти його на чистий і голосний відбір.

Кожен приймач має свій обмежений обсяг хвиль, який регулюємо обводом строєння (конденсатором). Приймач не може звичайно покрити всіх хвиль при помочі одного обводу. Тому звичайно є приймачі кілька обводів, що строяться тим самим конденсатором, який відповідно треба долучати, при чому долучення першого обводу звичайно причиняється до урухомлення приймача.

Якже буде виглядати настроєння приймача? Перша річ долучити перший обвід строєння, що робимо при помочі перекручування перелучника хвиль. Потім повертаючи конденсатор, шукаємо дальної в даний час стації. Стація віддзивається спочатку тихо, а далі перекручування конденсатора дає прикрий свист так зв. реакцію. Тоді наставляємо галку строєння на найголосніший свист і відтягаємо галкою реакцію аж до часу появи голосного звуку стацій.

ЧИ ЗНАЄТЕ, ЩО...

У Франції працює 1500 конструкторів радієвих апаратів, 10.000 продавців радієвих приймачів і 26.000 робітників, фахівців у радіотехниці.

Радієві спікери в Італії дістають від 900 до 1200 лірів місячно.

В Данії диригентів радієвих орхестр вибирають на конкурсах.

Американські радіостації надавали репортаж з полудневого прийняття у знаної фільмової артистки Мері Пікфорд.

Кошти будови радієвого дому в Брюсселі йдуть до 20 мільонів франків.

На 13 посад, вільних в англійському радію, зголосилося 2.450 кандидатів. Тисяча осіб хотіли обняти посади спікерів, 90 — диригувати радієвою орхестрою, а 126 — режисерувати слуховища.

Знаний американський пресовий магнат Герст є власником 8-ми радіостацій.

Франція унезалежнюється від привозу радієвого приладдя зза кордону. Привіз з Німеччини зменшився на половину. Все-ж Франція платить закордон за радієві апарати 44 міл. франків річно.

За рік в Америці продають понад 4 мільони штук радієвих апаратів.

В Англії не можна слухати радієві трансмісії в публичних помешканнях, бо репортажі підлягають охороні авторського права.

В минулому році італійське радіо надало коло 200 опер. Це — безумовно найбільш оперова радіофонія світу.

АНЕКДОТИ З ЖИТТЯ ВЕЛИКИХ ЛЮДЕЙ.

У програмі на літній сезон впроваджено цікаву авдицію: це будуть анекдоти про славних людей. В коротких, живих фейлетонах будуть обговорюватися цікаві фрагменти з життя славних вождів, володарів, жінок, письменників, учених і т. п.

Першою такою авдицією буде фейлетон присвячений анекдотам з життя Міцкевича 3. червня в год. 17.50.

РАДІОАПАРАТИ В ЛЬОМБАРДІ.

Статистика париських льомбардів виказує, що серед заставлених річей перше місце займають радіоапарати. Льомбарди мусіли навіть заанґажувати спеціяльних знавців радіоприладдя для оцінки апаратів.

ВИСИЛЬНИЙ АПАРАТ В КАПЕЛЮСІ.

Американське радієве т-во сконструувало висильний апарат такий малий, що важить тільки 11 унцій і легко міститься в мужеському циліндрі. Крім того циліндра справоздавець має на собі пояс до якого прикріплені три батерії: 180-вольтова, 6-вольтова і маленька батерийка (як до кишенкових ліхтарів), сполучена з малим ручним мікрофоном.

Апарат має три лямпки розміру і форми жолудя і надає на хвилі 1,1 мтр., 270.000 кц/с з засягом коло 1/4 милі.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

Гроші.

Купно — продаж: Бельги бельг. 89.05—89.65. Доляри американські 5.32 — 5.29, Доляри канадійські 5.30 — 5.26, Фльорени голянд. 360.07 — 358.35, Франки фр. 35.08 — 34.92, Франки шв. 172.24 — 171.40, Фунти англ. 26.83 — 26.67, Гульдени данціґські 100.20 — 99.80, Корони чеські 19.90—19.50, Корони данські 119.74, 118.90, Корони норв. 134.78—133.81, Кор. шв. 138.33—137.55, Ліри італ. 35—33, Марки фінл. 11.82—11.60, Марки нім. 135 — 130, Пезети еспан. 63.00—61.50, Шил. австр. 99 — 98, Марки нім. срібні 144—139.

Акції.

Банк Польський 104, Цукор 28—28.35—28, Вугіль 15. Ліпльоп 13—12.65, Островець 32.75, Стараховичі 35—34.50.

Папери.

3-прц. інвест. 1. ем. 69. 2. ем. 69.50, серії 82.50, 5 конверс. 51.75, 6 дол. 75, врем. дол. 50.50—50.25, 7 прц. стаб. 55.50.

Збіже.

Ціни льоко Львів	від до
Пшениця одн.	21.75—22.00
Пшениця зб.	21.00—21.25
Жито Стандарт I.	13.75—14.00
Жито Стандарт II.	13.05—13.75
Ячмінь одн.	14.25—14.50
Ячмінь на мливо	13.75—14.00
Ячмінь паст.	12.75—13.00
Бобик	15.25—16.75
Вика темна	17.25—17.75
Вика сіра	16.25—16.75
Гречка на мливо	14.25—14.50
Гречка паст.	13.25—13.50

Інші курси без змін.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 17-го червня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	1.95 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.00 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням два зачет	2.00 „
1 л. молока	0.13 „
1 к. яєць	2.60 „

Тенденція на масло і на яйця сильна, на молоко удержана.

ПТИЦЯ. Маслосоюз повідомляє, що з огляду на знижкову тенденцію цін птиці, нотовань цін покищо не подає.

Подяка.

Сподобалося Всевишньому покликати до себе нашу найдорожчу доню ГАЛЮ. В цім тяжкім нашім горю і смутку великою потіхою для нас було те співчуття, якого зазнали ми від наших приятелів. Сердечне Спасибіг їм! Особливо сердечно дякуємо Впр. і Всеч. Отцям Духовним за сумний похоронний обряд, а саме: о. Евгенові Давидовичеві, деканові і совітникові за провід у похоронах і за зворушливе до глибини прощальне слово при виносі тіла з дому, о. В. Пришлякові за участь у похоронах і глибоко подуману проповідь у церкві й о. П. Свистунові за участь і прегарне до сліз зворушливе слово над гробом. Також за ласкаву участь у похоронах сердечно дякуємо: о. сов. В. Цебровському, о. сов. В. Белкотові, о. М. Пацькові, о. Ів. Білякові, о. М. Фазинишинові, о. Ів. Тимчукові, о. З. Яцкові, о. А. Ізариковi, о. В. Лесюкові, о. Ю. Сеньишинові, о. А. Шуневичеві, нюкові, о. Ів. Оришкевичеві, о. В. Цебровському мол., о. І. Клюсові, о. Е. Лабінському й о. І. Мацієвичеві. Зокрема дякуємо дуже сердечно ВП. Дарії Клюсовій за щире повне посвяти виручення нас у часі нашого горя. Дякуємо і братству церковному, хорові з Юськович та всім тим, що виявили нам своє співчуття, головно за відправлені Служби Божі й молитви за упокій душі невіджалуваної, Найдорожчої Нашої Галі. Сердечне Спасибіг!

Олесько, 6. червня 1936.

о. Олександер Левицький, батько; Луція, мати; Евген, Ростислав і Адам, брати.

2287

ОПОВІСТКИ.

Інж. Михайлюка Володимира, родом з Коломиї, котрий одержав представництво від Українського Видавничого Інституту у Львові — просимо негайно подати свою адресу. — Український Видавничий Інститут. 2288

Товариство Українських Студентів Католиків „Обнова" в порозумінні з Академічним Душпастирством подає до відома, що за Благословенням Їх Екселенції Митрополита Кир Андрея відбудуться замкнені реколекції для Студентів всіх Високих Шкіл у днях від 3—7. липня 1936 р. в Дух. Сем. у Львові при вул. Коперника 36. Зголошення приймає і ближчі інформації дає до 1. VII. ц. р. між 10—12. Академічний Душпастир у Львові, вул. Новий Світ 22. 2.

Торговельна Школа Т-ва „Рідна Школа" у Львові, вул. Хшановської ч. 9. приймає вписи на: а) 3-річну науку хлопців і дівчат, що покінчили 7-у клясу всенародньої школи; б) однорічний Торговельний Курс Абітурієнтів для абсольвентів (ок) середніх шкіл. Шкільні оплати: 10 зол. вписового, оплата за навчання в 3-річній школі 25 зол., на курсі 20 зол. місячно. Школа має кооперативний напрям і права державних шкіл. ВПИСИ приймає Секретаріят Школи до дня 5-го липня, а на Курс до кінця вересня ц. р. 2257 2—4

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.